

1

Annika Rönni-Sällinen

puheenjohtaja

PAMin liittokokouksen avajaiset 24.10.2023 klo 11.00

Jyväskylä

Hyvät liittokokousedustajat, kutsuvieraat ja henkilökunta,

Onpa hienoa nähdä teidät kaikki täällä Jyväskylässä!

On sanottava, että 4 ja puoli vuotta edellisestä liittokokouksesta on kulunut todella nopeasti. Aika ei ole käynyt pitkäksi, vaan vastassa on ollut melkoisia yllätyksiä. Koronapandemia oli sellainen.

Vuosia oli puhuttu pandemian vaarasta, mutta kukaan ei ottanut sitä tosissaan. Kun pandemia lähti leviämään Kiinasta, emme tahtoneet uskoa, että se tulisi Suomeen. Itsekin näin ajattelin. Se tuli silti. PAM siirtyi toiminnan kehittämisen tulipalojen sammuttamiseen.

Pandemia näytti meille monia asioita. Kun muu Suomi linnoittautui koteihinsa, suuri joukko teistä PAMin jäsenistä piti huolen siitä, että ruokahuolto pelaa, tilat siivotaan ja järjestys pysyy yllä. Palvelualojen työntekijät tulivat näkyviksi arjen toiminnan takaajana ja siitä tuli julkista tunnustusta.

Kovimmin koronan vaikutukset iskivät mara-alalle, jossa valtio määräsi työpaikat suljettavaksi, mutta työntekijät kantoivat ison osan taloudellisesta riskistä. Pelkkä työttömyysturva ei pitemmän päälle riittänyt. Monen talous romahti.

PAMin hallinto ja työntekijät yrittivät parhaansa mukaan pysyä tilanteen tasalla ja antaa jäsenille tietoa – ja pahimmassa vaiheessa jopa ruokalahjakortteja. Minun ajastani suuri osa meni yhteydenpitoon päättäjien kanssa. Yritimme kaikin tavoin lisätä päättäjien ymmärrystä työntekijöiden tilanteesta ja vaikuttaa tehtäviin päätöksiin. Silti moni meistä oli pettynyt tuloksiin.

Tulevaa varten on pidettävä huoli siitä, että on luotu systeemit, jotka takaavat, ettei pandemian kaltaisissa tilanteissa pienipalkkaisten toimeentuloa romuteta.

Hyvät ystävät,

tunsin itseni suorastaan meedioksi, kun menneitä kerratessani luin koronavappuna 2020 pitämäni puheita. –

Sanoin: “Kun tulee talouden tasapainottamisen aika, leikkaukset eivät saa kohdistua samoihin ihmisiin, joita kriisi nyt tölvi. Jos välistävetäjiä suositaan, se on uhka koko yhteiskunnalle.

Työntekijät ovat kantaneet vastuuta ja luopuneet omista eduistaan. Jatkossa pitää taakkaa kantaa myös niiden, jotka ovat nyt päässeet vähemmällä.”

Näinhän ei ole käymässä. Orpon - Purran hallituksen leikkaukset ovat kohdistumassa juuri niihin samoihin ihmisiin, jotka kärsivät kriisistä: pienipalkkaisiin, pätkätyöntekijöihin, yksinhuoltajiin. Heitä, joilla on suurimmat tulot, suositaan veronkevennyksillä. Tukien leikkaukset eivät kuitenkaan hallitukselle riitä, lisäksi heikennetään irtisanomissuojaa, helpotetaan määräaikaista työsuhdetta ja heikennetään lakko-oikeuksia.

Ammattiyhdistysliikkeessä me haemme voimaa toisistamme. Jäsenet yhdessä myyvät osaamistaan ja työpanostaan. Me neuvottelemme yhdessä, sillä yksi meistä on helppo korvata, mutta ei koko joukkoa. Siitähän on kysymys kollektiivisessa sopimisessa.

Me emme nyt luovuta, vaikka Orpon - Purran hallitus on ottanutkin kaikki työnantajien toiveet hoidettavakseen. Heidän tavoitteenaan on näivettää työntekijöiden vaikutusvaltaa työntekijöiden lakko-oikeutta ja muita osallistumisoikeuksia heikentämällä. Vuosien saatossa näin on tehty monissa maissa. Reaganin Yhdysvallat ja Thatcherin aika Isossa-Britanniassa ovat tästä esimerkkejä.

Saatiinko siellä ihmisille parempi yhteiskunta? No ei.

Monissa maissa, joissa järjestäytyminen on viime vuosikymmeninä ollut heikkoa, onkin nähty ilmapiirin muuttuminen. Esimerkiksi Yhdysvalloissa yli 70 % kansalaisista hyväksyy tänään ay-liikkeen, yhtä korkea lukema siellä on ollut viimeksi vuonna 1965. Kun pääomat maailmassa kasautuvat yhä harvempien käsiin, voi ammattiyhdistysliike olla tässä ainoa todellinen vastavoima, joka on ihmisten puolella globaaleja jättyrityksiä vastaan.

Ajatelkaapa vaikka Hollywoodia. Siellä käsikirjoittajat ja näyttelijät ovat turvautuneet joukkovoimaan, kun työehtosopimuksia ei muuten ole syntynyt. Lakon vuoksi lähes kaikki elokuva- ja televisiotuotanto pysähtyi Yhdysvalloissa.

Syyt laksoon ovat meille aika tuttuja, mutta joiltain osin ne ovat myös urauurtavia. Kyse on paitsi palkasta niin myös tekoälystä. Työntekijöillä on oltava oikeus saada osansa tekoälyn käytön tuomasta hyödystä. Heidän on oltava myös määrittelemässä rajoja, miten sitä voidaan käyttää. Näitä kysymyksiä mekin käsittelemme myöhemmin tässä kokouksessa.

Ei siis ole mikään luonnon laki, että yhä harvempi liittyy liittoon. On kuitenkin selvää, että meiltä vaaditaan paljon työtä, jotta saamme järjestäytymisen Suomessa kasvuun ja mukaan myös ne, joille ammattiyhdistysliikkeestä on eniten hyötyä.

Puhun heistä, joiden asema työmarkkinoilla on haavoittuvimman ja tiedot vähäisimmät. Sellaisia ovat nuoret ja maahan muuttaneet. Meidän on pidettävä heistä erityistä huolta. Tiedämmehän me, että jos joku joutuu suostumaan huonoihin työehtoihin, samaa vaaditaan pian joltain toiseltakin. Me olemme toinen toistemme turva.

Orpon - Purran hallitus on haastanut koko suomalaisen sopimusyhteiskunnan. Suomen vahvuutena on pidetty sitä, että pienenä kansakuntana on pyritty etsimään yhteisiä ratkaisuja. Suomalainen ammattiyhdistysliike on halunnut olla osa ratkaisuja yhdessä työnantajien ja valtiovallan kanssa.

Nyt hallitus haluaa ohittaa meidät ja tehdä meistä ongelman. Samalla se väittää vievänsä meitä kohti pohjoismaista mallia. Muissa Pohjoismaissa työelämää kuitenkin kehitetään yhdessä sopien ja pitäen huolta myös työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksista sekä työttömien toimeentulosta.

Muutosten tekeminen vain työnantajien tavoitteet toteuttaen ei ole osa minkään Pohjoismaan mallia.

Rakkaat ihmiset,

Emme voi sulkea silmiämme maailmalta.

Matin päivänä 24. helmikuuta vuonna 2022 oli liittokokouskautemme synkin hetki. Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Ensimmäiset kuukaudet menivät epäuskon tunnelmissa. Oli vaikea uskoa, että yksittäinen suvereeni valtio ja ennen kaikkea sen ihmiset ovat näin turvattomia. Että kansainvälinen yhteistyö ei voikaan estää hulluuden tapahtumista. Se voi ainoastaan yrittää auttaa sen lopettamisessa.

Tuo hulluus maailmassa tuntuu vain lisääntyvän. Terrorismi ja siviileihin kohdistuvat hyökkäykset Lähi-idässä ovat kauhistuttava osoitus ihmisten kyvystä pahuuteen, mutta myös Israelin ja Palestiinan sekä kansainvälisen yhteisön valtavasta epäonnistumisesta pysyvän rauhan luomisessa alueelle.

Ammattiyhdistysliikkeellä on tärkeä rooli rauhan ja demokratian puolustamisessa. Pysyvä rauha on mahdollista ainoastaan sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutuessa. Me olemme oikeudenmukaisuuden asialla.

Autoritäärisissä valtioissa ammattiyhdistysliike ei lakkoile. Niissä maissa ei ole vapaata ammattiyhdistysliikettä, joka voisi järjestää poliittisia lakkoja valtaapitäviä vastaan. Ammattiyhdistysliikkeen heikentäminen ja lakko-oikeuksien kaventaminen ovat keinoja, jotka voivat myöhemmin osoittautua kohtalokkaiksi koko demokratian kannalta.

Valta voi vaihtua ja voi tulla poliittinen valta, joka ei miellytä. Silloin poliittisista oikeuksista kiinni pitämisen merkityksen ymmärtää.

Hyvät liittokokousedustajat. Sotaan ei saa koskaan turtua. Meidän on uskottava siihen, että yhdessä kykenemme parempaan. Se vaatii työtä, toisiimme luottamista. Se vaatii myös sitä, että meidän annetaan olla osa ratkaisuja, ei ongelmaa. Se vaatii siitä päättämistä, mihin päin haluamme mennä.

Kaiken sen vuoksi olemme nyt täällä. Antoisaa kokousta meille kaikille!